

Sir Arthur Conan Doyle

*De avonturen van
Sherlock Holmes*

ISBN 978-90-225-7232-0
ISBN 978-94-023-0291-2 (e-boek)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: *The Adventures of Sherlock Holmes*

Vertaling: Gert van Santen en Fanneke Cnossen

Omslagontwerp: Baqup

Omslagbeeld: Collin Hutton © Hartswood Films Ltd

Vormgeving binnenwerk: Adriaan de Jonge

Voorwoord © Mark Gatiss

Nederlandstalige uitgave © 2014 Meulenhoff Boekery bv, Amsterdam

This book is published to accompany the television series entitled *Sherlock*, first broadcast on BBC 1 in 2011. *Sherlock* is a Hartswood Films production for BBC Wales, co-produced with Masterpiece.

Executive Producers: Beryl Vertue, Mark Gatiss and Steven Moffat

BBC Executive Producer: Bethan Jones

MASTERPIECE Executive producer: Rebecca Eaton

Series Producer: Sue Vertue

First published by BBC Books in 2011, an imprint of Ebury Publishing.

A Random House Group Company

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Voorwoord door Mark Gatiss 7

1. Een schandaal in Bohemen 13
2. De Bond van roodharigen 42
3. Een kwestie van identiteit 71
4. Het mysterie van Boscombe Valley 93
5. De vijf sinaasappelpitten 125
6. De man met de misvormde lip 149
7. Het avontuur van de blauwe karbonkel 179
8. Het avontuur van de gespikkelde band 205
9. Het avontuur van de duim van de ingenieur 237
10. Het avontuur van de adellijke vrijgezel 263
11. Het avontuur van de kroon met de berillen 290
12. Het avontuur van de Bruine Beuken 320

Voorwoord

Ik heb mijn bruyèrehouten pijp tevoorschijn gehaald, mijn ongeopende post met een knipmes op de schoorsteenmantel vastgeprikt en ik ben alleen met mijn gedachten. Er huilt een tropische storm om het huis en een vreemdeling trekt vertwijfeld aan het belkoord. Ik ben klaar voor het avontuur. En u?

Het is waarlijk een eer en een genoegen om *De avonturen van Sherlock Holmes* voor u te mogen inleiden. Een van de redenen is dat dit voor mij nog steeds de beste Holmes-verhalen zijn. Arthur Conan Doyle heeft ze geschreven in de eerste roes van literair succes, toen zijn mateloos inventieve geest een stortvloed van meesterlijke ideeën leek voort te brengen.

Er is echter nog een reden waarom deze verhalen me zo na aan het hart liggen: het zijn de allereerste zaken van Holmes en Watson die ik ooit las.

Ik kan niet precies zeggen wanneer ik me voor het eerst bewust werd van de onvergankelijkste vriendschap binnen de li-

teratuur, maar ik herinner me dat ik op mijn zevende een schilderij van Holmes getiteld *The Great Detective* in mijn klaslokaal heb opgehangen en dat de fantastische films met Basil Rathbone en Nigel Bruce toen al grote indruk op me hadden gemaakt. Ik was een ontzettend onpopulair joch en pleegde rond te lopen met een enigszins kromme, gele plastic pijp gevuld met kokostabak (het waren de jaren zeventig!) of pasge-maaid gras, afhankelijk van hoeveel zakgeld ik nog had. Ondertussen probeerde ik dingen over mijn vaders gedrag af te leiden uit de lengte van de askegel aan zijn sigaret (Embassy No.3). Ik geloof dat ik niet veel verder ben gekomen dan de conclusie dat hij door de modder had gelopen voordat hij zijn sigaret opstak terwijl hij naar *Nationwide* zat te kijken.

Ik had echter nog nooit een van de oorspronkelijke verhalen gelezen – tot die bewuste zaterdag. Ik was net hersteld van de mazelen en werd onthaald op een uitstapje naar WH Smith, waar ik een boek mocht uitzoeken. Tussen alle kanshebbers voor mijn glanzende vijftigpencemunt stond een prachtige, dikke, parse paperback van Pan met op de omslag een ingekleurde illustratie van Sidney Paget: *De avonturen van Sherlock Holmes*. Alles aan het boek straalde mysterie uit. Het ademde bovendien de wat broze charme van het victoriaanse tijdperk, waarvoor ik toen al een zwak had. Van de inleiding kan ik me niet veel meer herinneren, behalve dat ze eindigde met de aandoenlijke verzuchting: ‘Ik zou willen dat ik deze verhalen voor het eerst las.’ Ik weet nog wat ik dacht toen ik die avond in bed de bladzijde omsloeg: dat is precies wat ik nu ga doen!

Op de pagina's die volgden las ik de gruwelijke details over de duim van Mr. Hatherley en maakte ik kennis met de beruchte Irene Adler en de brallerige Jabez Wilson. In het boek werd de opmerkelijke rol van een ‘rat’ onthuld, evenals de inhoud van de envelop die de dood van Elias Openshaw had aangekondigd. Ik las over Isa Whitney en de Bar of Gold, over

de geheimen van een kerstgans en over het duistere mysterie van de familie Roylott uit Stoke Moran. *De avonturen* was doortrokken van heerlijk, luguber melodrama zo diep als scharlakenrood victoriaans pluche. Het was alles waarop ik had gehoopt, en meer. Aan de basis van elk verhaal stond echter een ontroerende, onuitgesproken vriendschap tussen twee mannen die onmogelijk meer van elkaar konden verschillen: de praktische, rechtschape en gerespecteerde Watson, en de ongrijpbare, afstandelijke en arrogante Holmes. Ik was verkocht vanaf het moment waarop ik de eerste zin las – ‘Voor Sherlock Holmes blijft ze altijd dé vrouw’ – en ik gegrepen werd door het vleugje romantiek en de weemoedige verwijzing naar verlies. In deze verhalen krijgen we kostelijke informatie over Baker Street 221B voorgeschoteld, inclusief toespelingen op zaken waarover we nooit zullen lezen (*De Paradolkamer*, *Het genootschap van amateurbedelaars*, *Kolonel Warburtons krankzinnigheid*) en nieuwe staaltjes van Holmes’ kille, doch intrigerende genie.

Toen Steven Moffat en ik op het idee kwamen om de verhalen in een modern jasje te steken (of eigenlijk opnieuw in een modern jasje te steken, aangezien Rathbone en Bruce dat al eerder hadden gedaan), was dat niet vanwege een gebrek aan liefde voor de betoverende laat-victoriaanse wereld. Het was vooral een verlangen om bijna letterlijk de mist weg te blazen die de onvergankelijke vriendschap had opgeslokt. We hadden het gevoel dat Holmes en Watson tot attributen waren geworden. We wilden terug naar de oorspronkelijke personages om erachter te komen waarop onze passie eigenlijk was gebaseerd. Daarbij zijn we er gelukkig enigszins in geslaagd om een aantal zaken aanschouwelijk te maken die in eerdere bewerkingen niet of nauwelijks zijn aangeroerd. De dramatische eerste ontmoeting in het St. Bart’s bijvoorbeeld, waarbij Holmes een lijk afranselt om erachter te komen in hoeverre na de dood nog blauwe plekken kunnen ontstaan, of Watsons

merkwaardig beweeglijke oorlogswond, en Holmes' verbaazingwekkende onwetendheid met betrekking tot zaken die hem niet interesseren, zoals het feit dat de aarde rond de zon draait! We zijn erg blij met de respons op onze interpretaties van de mannen uit Baker Street, maar uiteindelijk komen we altijd bij Doyle terug. Als er een probleem de kop opsteekt, vinden we het antwoord stevast bij sir Arthur. Neem dit juweeltje, waarop ik toevallig stuitte toen ik *Een kwestie van identiteit* opnieuw las. Holmes en Watson observeren een vrouw die enigszins onzeker omhoogkijkt naar hun appartement. *'Ik heb zulk gedrag eerder gezien,'* zei Holmes *terwijl hij zijn sigaret in het haardvuur gooide. 'Besluiteloos op het trottoir blijven staan wijst altijd op een affaire de coeur. Ze heeft advies nodig, maar ze vraagt zich af of de kwestie misschien te delicaat is om aan een ander voor te leggen. Als een vrouw door een man groot onrecht is aangedaan, zal ze echter niet lang twifelen en worden we over het algemeen met een gebroken belkoord geconfronteerd.'*

Het kan niet duidelijker of mooier worden verwoord.

Na *De avonturen* te hebben verslonden, werd ik gegrepen door het dwaze verlangen alle verhalen te lezen, en ik haastte me naar de boekwinkel om *The Complete Sherlock Holmes* aan te schaffen. Je moet natuurlijk – dat zegt Steven altijd – wel een complete nerd zijn om te denken dat je klasgenootjes het lezen van alle Sherlock Holmes-verhalen als een verdienste zullen zien! Ik betreur het tot op de dag van vandaag dat ik er niet meer tijd voor heb genomen en er niet meer van heb genoten. Ik bezit het inmiddels ernstig gehavende boek nog steeds, en hoewel ik elke vergeelde pagina koester en blij ben met al het moois dat erin is te vinden, blijven die eerste verhalen – *De avonturen* – wat mij betreft favoriet.

Ik citeer daarom uit de inleiding van de paperback van Pan die ik jaren geleden heb gekocht: ik zou willen dat ik deze verhalen voor het eerst las. Als u dit fantastische boek vol opium-

Voorwoord

kitten, satanische stiefvaders, met bloed doordrenkte edelstenen en wraakzuchtige geheime genootschappen nooit eerder hebt ingezien, benijd ik u oprecht. U staat op het punt om een geweldig avontuur te beleven.

Mark Gatiss

I

Een schandaal in Bohemen

Voor Sherlock Holmes blijft ze altijd dé vrouw. Ik heb hem zelden een andere naam voor haar horen gebruiken. In zijn ogen is ze hoog verheven boven al haar seksegenoten en stelt ze hen volledig in de schaduw. Het was niet zo dat hij romantische gevoelens voor Irene Adler koesterde. Elke emotie, in het bijzonder díe, werd door zijn koude, nauwlettende, maar bewonderenswaardig evenwichtige geest als verfoeilijk ervaren. Ik durf te stellen dat hij de perfectste redenerings- en observatiemachine was die de wereld ooit heeft gekend, maar een rol als geliefde zou absoluut niet bij hem passen. Hij sprak nooit over gevoelens, hoogstens met een schimpscheut en een spottend lachje. Dat waren dankbare momenten voor een toeschouwer – ideaal om een tipje op te lichten van de sluier die over zijn drijfveren en zijn handelen lag. Maar het toelaten van dergelijke verstrooiingen tot zijn delicate en subtiel uitgebalanceerde psychische constitutie betekende voor hem als ge-

oefend denker de introductie van een storende factor die de resultaten van al zijn overpeinzingen in twijfel zou kunnen trekken. Vuil in een gevoelig instrument of een barst in een van zijn krachtige vergrootglazen zou niet zorgwekkender zijn dan een sterke emotie in een geest zoals de zijne. En toch was er voor hem maar één vrouw, en die vrouw was wijlen Irene Adler, een vrouw met een twijfelachtig en bedenkelijk verleden.

Ik had Holmes een tijdlang weinig gezien. We waren elkaar door mijn huwelijk uit het oog verloren. Ik werd volledig in beslag genomen door mijn volmaakte geluk en de dagelijkse beslommeringen waarmee een mens te maken krijgt als hij voor het eerst een eigen huishouding heeft. Holmes, die met zijn onorthodoxe geest een afkeer had van elke vorm van gezelschap, woonde nog steeds tussen zijn oude boeken in ons appartement aan Baker Street. Hij zocht zijn heil afwisselend in cocaïne en nieuwe uitdagingen, met als gevolg dat hij soms dagenlang versuft was door de drug, om zich dan weer met zijn gebruikelijke bevlogenheid op een volgend project te storten. Hij voelde zich nog steeds sterk aangetrokken tot de studie van de misdaad en benutte zijn indrukwekkende gaven en zijn buitengewoon scherpe zintuigen om aanwijzingen op te volgen en mysteries te ontrafelen die de politie naast zich neer had gelegd omdat ze op een dood spoor was geraakt. Soms las ik over zaken waarmee hij zich bezighield, zoals zijn reis naar Odessa, waar men hem had ontboden in verband met de Trepoff-moord; de opmerkelijke tragedie van de gebroeders Atkinson in Trincomalee, ook een zaak die hij had opgelost; en ten slotte de missie voor het Nederlandse koningshuis, die hij uiterst discreet tot een goed einde had gebracht. Afgezien van deze wapenfeiten, waarover ik gewoon in de krant had gelezen, wist ik eigenlijk niet waarmee mijn vroegere vriend en metgezel zich bezighield.

Op de avond van 20 maart 1888 keerde ik huiswaarts na

een bezoek aan een patiënt (ik had inmiddels mijn beroep als arts weer opgenomen) en kwam ik door Baker Street. Toen ik aan de vertrouwde deur voorbijging – die ik altijd associeer met mijn vrijgezellentijd en de duistere gebeurtenissen rondom de *Studie in rood* – voelde ik plotseling de behoefte om even bij Holmes langs te gaan en te zien hoe het met hem ging. De ramen van zijn appartement waren helder verlicht, en toen ik omhoogkeek zag ik het duistere silhouet van zijn lange, magere gestalte twee keer voorbijkomen achter de gordijnen. Hij ijsbeerde koortsachtig door de kamer met zijn kin op zijn borst en zijn handen samengevouwen achter zijn rug. Omdat ik al zijn stemmingen en gewoontes kende, spraken zijn houding en zijn manier van doen voor mij boekdelen. Hij was weer aan het werk. Hij was ontwaakt uit zijn door verdovende middelen ontsproten dromen en hield zich met een of ander nieuw probleem bezig. Ik belde aan, werd binnengelaten en begaf me naar het appartement waar ik vroeger met Holmes had gewoond.

Hij reageerde niet uitbundig. Dat deed hij zelden, maar ik geloof dat hij blij was me te zien. Nagenoeg zonder iets te zeggen, maar met een vriendelijke blik, gebaarde hij naar een leunstoel, overhandigde me zijn sigarendoos en knikte naar een drankkast en een sifon met spuitwater in de hoek. Vervolgens ging hij voor het haardvuur staan en bestudeerde me op zijn typische introspectieve manier.

‘Het huwelijkse leven doet je goed, Watson,’ merkte hij op. ‘Volgens mij ben je drieënhalve kilo aangekomen sinds ik je voor het laatst heb gezien.’

‘Drie,’ antwoordde ik.

‘Kijk eens aan. Ik had de indruk dat het wat meer was, Watson. Een klein beetje meer. En je praktiseert weer, zie ik. Je had me niet verteld dat je van plan was om weer aan de slag te gaan.’

‘Hoe weet je dat dan?’